



Na osnovu člana 36. stav 1. tačka 1.17 i člana 65. stav 1. i 2. Zakona br. 03/L-209 o Centralnoj banci Republike Kosovo, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 05/L-150 z o Centralnoj banci Republike Kosovo, član 85. stav 1. Zakona br. 04/L-093 o bankama, mikrofinansijskim institucijama i nebankarskim finansijskim institucijama, član 4. stav 3. Zakona br. 05/L-045 o osiguranju, član 23, stav 6, kao i član 66, stav 2, Zakona br. 05/L-096 o sprečavanju pranja novca i borbi protiv finansiranja terorizma, Izvršni odbor Centralne banke Republike Kosovo, na sednici održanoj 3. maja 2024. godine, usvojio je sledeće:

UPUTSTVO

O POLITIKAMA I PROCEDURAMA ZA EFIKASNO UPRAVLJANJE RIZIKOM PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA (PN/FT) TOKOM PRUŽANJA FINANSIJSKIH USLUGA

Član 1.

Svrha

Svrha ovog Uputstva je da odredi politike, procedure i kontrole koje finansijske institucije moraju uspostaviti kako bi efikasno upravljale rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma prilikom pružanja finansijskih usluga.

Član 2.

Delokrug

Ovo Uputstvo se primenjuje na sve banke, nebankarske finansijske institucije, uključujući menjačnice, mikrofinansijske institucije i osiguravače.

Član 3.

Definicije

1. Svi izrazi u ovom Uputstvu imaju isto značenje kao izrazi definisani u Uredbi (CBK) o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma i/ili definicijama u nastavku u svrhu ovog uputstva.
2. *De-risk* – znači odbijanje stvaranja ugovornih/poslovnih odnosa ili njihov raskid sa pojedinačnim klijentima (fizičkim licima, poslovanjima, stranim organizacijama itd.) ili kategorijama klijenata povezanih sa većim rizikom od PN/FT, ili odbijanje realizacije transakcija sa velikim rizikom od PN/FT, na osnovu individualne procene nadležnog organa finansijske institucije.
3. *DPK* – Dužna pažnja prema klijentu

Član 4.

Procena rizika

1. Finansijske institucije u skladu sa odredbama Zakona o sprečavanju pranja novca i borbi protiv finansiranja terorizma i zahtevima Uredbe (CBK) o sprečavanju pranja novca i borbi protiv finansiranja terorizma, moraju usvojiti politike i procedure, kako bi se omogućila identifikacija faktora rizika i procena rizika od pranja novca i finansiranja terorizma pojedinačnih ugovornih/poslovnih odnosa. Kao deo toga, finansijske institucije moraju razlikovati rizik povezan sa određenom kategorijom klijenata i rizik pojedinačnih klijenata koji pripadaju ovoj kategoriji.
2. Finansijske institucije moraju osigurati da sprovođenje ovih politika i procedura rezultira individualnom procenom rizika, koja neće rezultirati odbijanjem ili grupnim prekidima ugovornih/poslovnih odnosa za određene kategorije klijenata koji su procenjeni sa visokim rizikom od PN/FT. Takvo odbijanje ili raskid takvog odnosa mora biti dovoljno dokumentovano i obrazloženo u dosijeu klijenta, i može biti predmet ispitivanja od strane CBK-a.
3. Odbijanje ili raskid ugovornog/poslovnog odnosa po osnovu rizika za određene kategorije klijenata (segmenti, pravni status i drugo) bez procene individualnog profila rizika smatra se neopravdanom radnjom i pokazateljem neefikasnog upravljanja rizikom od PN/FT. Ovo se može smatrati da ograničava pristup finansijama ili smanjuje konkurenciju u finansijskom sistemu.
4. Postupci finansijskih institucija u sprovođenju zahteva SPN/BFT moraju biti proporcionalni i zasnovani na specifičnim rizicima, ne prelazeći ciljeve za osiguranje usaglašenosti sa zakonskim zahtevima.
5. Kada finansijske institucije naiđu na klijente sa visokim profilom rizika iz individualne procene ili kada se transakcije izvršene sa finansijskim institucijama procenjuju kao sa visokim rizikom, takođe se obaveštava relevantno odeljenje u CBK-u.
6. Ako je u pitanju finansijska institucija (nebankarska) koja ima licencu od CBK za rad i smatra se da nije u mogućnosti da otvori račun, taj račun se mora zatvoriti ili zabraniti

transakcija, kao profil klijenta ili transakcija sa visokim rizikom, odmah se obaveštava CBK.

Član 5.

Mere Dužne pažnje prema klijentu

1. Finansijske institucije treba da uspostave politike i procedure zasnovane na riziku kako bi osigurale da njihov pristup u sprovođenju mera dužne pažnje prema klijentu neće rezultirati nepravednim uskraćivanjem pristupa klijentima finansijskim uslugama, zanemarujući lokalni kontekst regulatornog i ekonomskog i pravnog okruženja.
2. Kako bi ispunile obaveze dužne pažnje prema klijentu utvrđene Zakonom o SPP/BFT, finansijske institucije moraju definisati kriterijume koje će primenjivati kako bi odredile po kom osnovu će odlučiti da se poslovni odnos može odbiti ili prekinuti ili transakcija odbiti da se ostvari. U okviru toga, finansijske institucije u svojim politikama i procedurama treba da definišu sve opcije mera ublažavanja za koje se smatra da se primenjuju u cilju smanjenja visokog rizika od PN/FT pre nego što odluče da odbiju klijente iz razloga rizika od PN/FT. Ove mere ublažavanja treba da uključuju najmanje nivo i intenzitet praćenja, kao i ograničenu primenu proizvoda i usluga. Politike i procedure finansijskih institucija treba da jasno definišu u kojim situacijama primena ovih olakšavajućih mera može biti prikladna.
3. Finansijske institucije, pre donošenja odluke o odbijanju ili raskidu ugovornog/poslovnog odnosa, moraju biti uverene da su razmislile sve mere ublažavanja koje se mogu primeniti u konkretnom slučaju, uzimajući u obzir rizik od PN/FT vezan za postojeći ili potencijalni poslovni odnos.
4. Finansijske institucije treba da dokumentuju svaku pojedinačnu odluku o odbijanju ili raskidu ugovornog poslovnog odnosa i razlog za to, i treba da budu spremne da tu dokumentaciju stave na raspolaganje svom nadležnom organu na zahtev.

Član 6.

Podešavanje intenziteta mera praćenja

1. Finansijske institucije moraju u svojim politikama i procedurama definisati kako da regulišu praćenje u skladu sa rizikom PN/FT koji predstavlja klijent.
2. Politike i procedure finansijskih institucija treba da sadrže uputstva za postupanje sa zahtevima klijenata koji mogu imati verodostojne i legitimne razloge da ne mogu pružiti tradicionalne oblike identifikacije. Oni bi trebali specificirati najmanje:
 - 2.1. Korake koje treba poduzeti kada je klijent osoba koja traži azil u skladu sa Ženevskom konvencijom od 28. jula 1951. o statusu izbeglica, njenim Protokolom od 31. januara 1967. i drugim relevantnim međunarodnim ugovorima, i ne može finansijskoj instituciji pružiti tradicionalni oblik identifikacije, kao što je pasoš ili lična karta. U meri u kojoj to dozvoljava lokalno zakonodavstvo, politike i procedure finansijskih

institucija moraju odrediti na koji alternativni i nezavisan dokument se mogu osloniti da bi ispunile svoje obaveze DPK. Ovi dokumenti moraju biti dovoljno pouzdani i priznati od strane institucija Republike Kosovo, odnosno ažurirani, izdati od strane zvaničnih državnih ili lokalnih vlasti i sadržati najmanje puno ime podnosioca zahteva i datum rođenja

- 2.2. Korake koje treba poduzeti kada klijent ne može dati tradicionalne oblike identifikacije ili adresu, na primer zato što je klijent izbeglica prema Ženevskoj konvenciji iz 1951. ili drugim relevantnim međunarodnim ugovorima. Politike i procedure finansijskih institucija treba da preciziraju na koji alternativni i nezavisni dokument se može osloniti. U meri u kojoj to dozvoljava lokalno zakonodavstvo, ovaj dokument može uključivati istekle lične isprave i dokumente koje obezbeđuje službeni autoritet, kao što su socijalne službe ili osnovana neprofitna organizacija koja radi u ime zvaničnih autoriteta (Crveni krst ili slično), koja takođe osigurava pomoć ovom klijentu.

Član 7.

Ograničen i ciljani pristup proizvodima i uslugama

1. Politike i procedure finansijskih institucija treba da sadrže opcije i kriterijume za prilagođavanje karakteristika proizvoda ili usluga koje se nude određenom klijentu na individualnoj osnovi i osetljivoj na rizik.
2. Ove politike i procedure moraju osigurati da njihove kontrole i procedure specificiraju da se moguća ograničenja proizvoda i usluga definisana u stavu 1. ovog člana primenjuju uzimajući u obzir ličnu situaciju pojedinaca, rizike PN/FT povezane s njima i njihove osnovne finansijske potrebe. U tim slučajevima, procedure bi trebale uključivati procenu sledećih opcija za potencijalno ublažavanje povezanih rizika:
 - 2.1. da pružaju račune za plaćanje sa osnovnim karakteristikama, u skladu sa Uredbom (CBK-a) o pristupu platnim računima sa osnovnim uslugama;
 - 2.2. postavljanje ograničenja na finansijske proizvode i usluge, kao što su iznos, vrsta ili broj transfera ili iznos transakcija u i iz trećih zemalja, posebno kada su te treće zemlje povezane sa većim rizikom PN/FT.
 - 2.3. da se ne postavljaju naknade koje destimulišu ili ograničavaju pristup i učešće u finansijama ili ograničavaju konkurenciju u sektoru.

Član 8.

Prelazne odredbe

1. Rok za potpuno prilagođavanje banaka i osiguravača sa zahtevima ovog Uputstva je 30.06.2024.
2. Rok za prilagođavanje nebankarskih institucija i mikrofinansijskih institucija je 30.09.2024.

Član 9.

Stupanje na snagu

Ovo Uputstvo stupa na snagu 7. maja 2024.

Ahmet Ismaili

Predsedavajući Izvršnog odbora